

Modul

4

ADRA SLOVENIJA

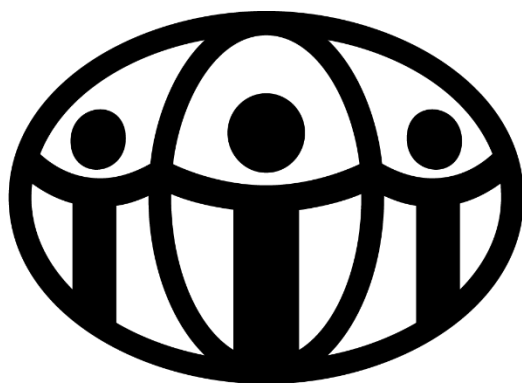
Posebna iniciativa: Mreža prostovoljcev

Prostovoljstvo v izrednih razmerah

ADRA SLOVENIJA

PROSTOVOLJSTVO V IZREDNIH

ADRA

© ADRA Slovenija
Njegoševa ceta 15 • 1000 Ljubljana
Slovenija
Tel: 040852007 • e-mail: info@adra.si

UVOD V ODZIV NA IZREDNE RAZMERE

Že od samih začetkov Adventistične dobrodelne in razvojne agencije (ADRA) je bilo odzivanje na izredne razmere ter pomoč prizadetim ena izmed ključnih sestavin dela organizacije. ADRA se nenehno tudi izboljševati pravočasnost in učinkovitost zagotovljene pomoči v nesrečah. Izobraževanje, načrtovanje in preventivne dejavnosti so ključ do boljšega odziva v primeru nastanka nesreč in katastrof. Ta modul je bil razvit za zagotavljanje doslednega in profesionalnega pristopa k odzivu na lokalne nesreče in katastrofe. Poseben poudarek je namenjen sodelovanju z lokalnimi prostovoljci.

SISTEM ODZIVANJA NA IZREDNE RAZMERE

KLASIFIKACIJA NESREČ IN KATASTROF

Katastrofe in nesreče klasificiramo po naslednjih kategorijah:

- **Naravne nesreče** – primarni vzrok nesreče je naraven
  - poplave, potresi, cikloni, plazovi, žled
- **Nesreče, ki jih povzroči človek** – primarni vzrok nesreče je človeško dejanje
  - nemiri, teroristični napadi, državljanski nemiri, politični nemiri
- **Nenadne nesreče** – malo do nič opozorila pred nastankom – minimalni čas za priprave
  - teroristični napad, potres, bombardiranje, cunami
- **Nesreče s počasnim razvojem** – počasen razvoj neugodnih dogodkov – počasno stopnjevanje groženj, poslabšanje družbene/politične situacije in/ali fizičnega okolja
  - nemiri/vojna, plaz (povzročen kot posledica erozije ali krčenja gozdov), poplave (povzročene kot posledica dolgotrajne uporabe slabih tehnik kmetovanja ali krčenja gozdov), suša, lakota, nepredvidljive vremenske ujme – močno deževje, toče, močne nevihte, poplave (kot posledica podnebnih sprememb)
- **Enostavne ali kompleksne nesreče** – na nesrečo vpliva en faktor ali na nesrečo vpliva več faktorjev, ki med seboj niso nujno povezani
  - **Enostavne nesreče** – plaz, ki se zgodi na omejenem območju in povzroči lokalno škodo brez vpliva na obstoječe družbene strukture.

Škoda (človeška življenja in materialna škoda) je omejena na lokacijo nesreče.

- **Kompleksne nesreče** – nemiri po naravni nesreči (npr. poplavi) – poplava je uničila infrastrukturo, razseljeni ljudje, nemiri in kraje, za varnost žrtev ni poskrbljeno, pomanjkanje elektrike, vode, hrane, ceste so neprevozne, v državi vlada kaos – ločene družine, otroci so v nevarnosti, posilstva ipd.

Odziv na nesreče in katastrofe

Odziv na nesreče in katastrofe vključuje vse vidike nesreče in ga lahko ločimo v dve kategoriji glede na odziv:

- Odziv pred nesrečo
  - preprečevanje nesreč in katastrof
  - priprava na morebitne nesreče in katastrofe
- Odziv po nesreči
  - odziv na nesrečo ali katastrofo
  - obnova po nesreči ali katastrofi

Primeri aktivnosti pred in po nesreči ali katastrofi

- **Odziv pred nesrečo** – zmanjševanje tveganj in pripravljenost za odgovor na rizike, učinke in dogodke ob nesreči/katastrofi
  - Zmanjševanje tveganj na nesreče in katastrofe – čiščenje vodnih sistemov pred deževno sezono, zasajanje gozdov po krčenju, uvajanje novih kmetijskih tehnik za preprečevanje erozije, požarna varnost ipd.
  - Pripravljenost na nesreče in katastrofe – izobraževanje ekip za ukrepanje ob dogodkih za preprečevanje izgube življenj in infrastrukture, načrtovanje za ponavljajoče nesreče in katastrofe, vzpostavitev sistema zgodnjega opozarjanja (požar, poplave ipd.)
- **Odziv ob nesreči/katastrofi** – zmanjševanje učinka na življenja ljudi in infrastrukturo, obnova socialnih storitev, ponovna vzpostavitev normalnih življenjskih pogojev

Princip »building back better« - zgraditi bolje mora biti vodilo v vseh okoliščinah, kjer je načrtovana sanacija in obnova.

- Zmanjševanje negativnih učinkov – reševanje življenj, družine morajo ostati skupaj, zaščita in reševanje infrastrukture, zagotovitev prehrane, reševanje osebne lastnine
- Sanacija in obnova storitev – oskrba z vodo, hrano, zatočiščem, zagotavljanje varnosti, zdravstvene storitve, sanitarije, oskrba z elektriko in prometna infrastruktura ipd.
- Obnova družinskega življenja in sredstev za preživetje – prebivališča, vrtovi, delo in prihodek, prehranska varnost in kmetijstvo, dostop do trga.
- Vzpostavitev normalnega življenja – izobraževanje otrok (šole), združitve ločenih družin, ponovno vzpostavljene lokalne strukture in vodstvo, kulturne aktivnosti, verske aktivnosti, druženja ipd.

Odziv na nesreče in katastrofe sestoji iz številnih komponent:

- **Nevarnost, ranljivost in tveganja**
  - Kaj je največja nevarnost skupnosti? (naravni ali človeški dogodki, ki povzročajo izgubo)
  - Kako ranljivi smo? (kaj/kdo bo utrpel največjo škodo ali izgubo?)
  - Kaj predstavlja največje tveganje? (možnost, da se izguba zgodi)
- **Javnost in vlada**
  - Kakšna je percepcija javnosti glede tveganj? (ali javnost ve kaj predstavlja tveganja in kaj storiti)
  - Kakšna je pripravljenost vlade in vodilnih glede situacije? (ali se je država sposobna odzvati na učinke in posledice nesreče).
- **Zakonodaja, načrti in programi**
  - Zakonodaja, načrti in programi so pripravljene za uspešen odziv na krizo. (So načrti posodobljeni in uporabni v primeri nesreče ali katastrofe?).
- **Ljudje, organizacija in viri**

- ljudje so zaposleni in organizirani (NVO-ji in agencije imajo kvaliteten kader, usposobljene zaposlene in prostovoljce)
- viri so zagotovljeni za izvajanje načrtov in programov (primerni materiali so pripravljene, načrti so sprejeti in finančni viri zagotovljeni za alokacijo)

• **Rezultati**

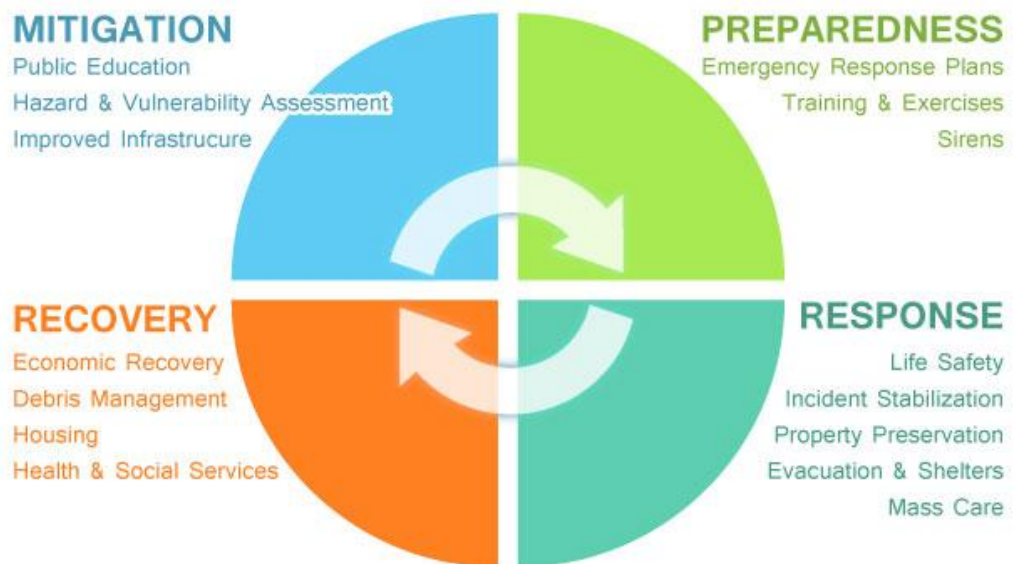
- preventiva/ublažitev, učinkovita pripravljenost, načrtovan odziv, trajnostna obnova.
- projekti in aktivnosti so izvedene tako, da zmanjšujejo tveganja in izboljšujejo situacijo.

• **Evalvacija**

- Sistem za merjenje uspeha in rezultatov je izredno pomemben.

• **Povratna informacija**

- vsi sistemi in metode za podajanje povratnih informacij so na mestu zato, da se lahko zgodijo spremembe.

Sistem odzivanja na krize in nesreče

SISTEM ODZIVANJA V MREŽI ADRA

KATEGORIJE IN NIVOJI ODZIVA V MREŽI ADRA

Klasifikacija nesreč in katastrof

Kategorija	KAT 1 <i>Nesreče manjšega obsega</i>	KAT 2 <i>Nesreče srednjega obsega</i>	KAT 3 <i>Nesreče MEGA obsega</i> <i>(kombinacija katerekoli od 5 od teh 6 karakteristik)</i>
Značilnosti nesreče			
Prizadeta populacija <i>Smrtne žrtve, neposredno ogrožena življenja, notranje razseljeni ljudje</i>	1,000 do 10,000 ljudi je prizadetih	Vsaj 10,000 ljudi je prizadetih (oz. 10-25% populacije)	Vsaj 100,000 je prizadetih (ali več kot 25% populacije)
Vpliv na infrastrukturo in osnovne storitve	Infrastruktura in osnovne storitve so prizadete/ ali ogrožene	Infrastruktura, gospodarstvo in družbeni red so očitno oškodovani/prizadeti	Zlom nacionalnega gospodarstva in državnih struktur (ceste, mostovi, pitna voda, zdravstvo itd.).
Vpliv na sredstva za preživetje	Sredstva za preživetje so ogrožena	Občutna erozija sredstev za preživetje in običajnih sredstev za spopadanje z izzivi	Nemogoče pridobiti sredstva za preživetje, sistemi za soočanje so neobstoječi.
Vrzel v humanitarni pomoči	Vrzel je prisotna. Lokalne kapacitete so lahko preobremenjene	Vrzel je očitna. Lokalne kapacitete so preobremenjene	Vrzel je očitna. Lokalne kapacitete so preobremenjene.
Vlada je razglasila izredne razmere ali zaprosila za mednarodno pomoč.	Ne.	Ne.	Država je razglasila izredne razmere in/ali je zaprosila za mednarodno humanitarno pomoč.
Medijska izpostavljenost	Samo lokalno.	Nizka mednarodna izpostavljenost.	Visoka mednarodna izpostavljenost.

Nivo odziva na izredne razmere s strani lokalne pisarne ADRA je določen glede na število ljudi, ki jih je dogodek prizadel in predvidena finančna sredstva za intervencijo. Ta dva kriterija določata katere entitete se bodo na razmere odzvale.

KAT-1 Nesreča manjšega obsega¹

V primeru nesreče manjšega obsega je prizadetih med 1.000 in 10.000 ljudi, osnovne storitve in infrastruktura so ogrožene ali prizadete, sredstva za preživetje so ogrožena in lokalne kapacitete lahko postanejo preobremenjene. Nesreča je omejena na določeno območje.

V primeru nesreče manjšega obsega se predsednik_ica lokalne ADRA odzove v 24 urah od nastanka nenadne nesreče in kadarkoli v primeru nesreče s počasnim razvojem. Odločitev za razglasitev izrednih razmer kategorije 1 sprejme vodja lokalne ADRA in o tem obvesti regionalno pisarno² in Enoto za upravljanje kriz (Emergency Management Unit - EMU)³ pri ADRA International.

Odločitev o odzivu na nesrečo sprejme lokalna ADRA in je tudi popolnoma odgovorna za izvajanje odziva.

Finančna sredstva za odziv prejme po aktivaciji Nacionalnega načrta za upravljanje kriz (National Emergency Management Plan – NEMP). V kolikor je ta že v naprej odobren se obvesti EMU in regionalno pisarno o aktivaciji dela NEMP in sredstva v višini do 20.000 ameriških dolarjev so na voljo v 72 urah od razglasitve nesreče. V kolikor NEMP ni odobren je potrebno oddati predlog za Prvi odziv (Initial Response) pod istimi pogoji.

KAT-2 Nesreča srednjega obsega⁴

V primeru nesreče srednjega obsega je prizadetih vsaj 10.000 ljudi ali 10-25% populacije, infrastruktura, gospodarsko in družbeni red so očitno oškodovani/prizadeti. Občutno pomanjkanje sredstev za preživetje, običajni mehanizmi za reševanje ne delujejo. Lokalne kapacitete so preobremenjene.

V primeru nesreče srednjega obsega predsednik_ica lokalne ADRA, skupaj z regionalno pisarno in EMU v prvih 48 urah razglasi nesrečo kategorije 2. V primeru nesreče s

---

¹ Za podrobnejšo razlago glej - PRILOGA 1.

² V primeru ADRA Slovenija bi bila to ADRA Europe.

³ EMU je oddelek ADRA International in skrbi za upravljanje kriz po celem svetu v mreži ADRA. Vsak odziv na nesreče in katastrofe mora biti usklajen z EMU. EMU skrbi tudi koordinacijo in obveščanje po mreži, pošiljanje Enot za hitro odzivanje, evalvacijo in koordinacijo v mreži za financiranje odzivov.

⁴ Za podrobnejšo razlago glej PRILOGA 2

počasnim razvojem lahko to naredijo kadarkoli. Ob razglasitvi se obvesti tudi mrežo ADRA.

Odločitev o odzivu na nesrečo sprejmejo predsednik_ica lokalne ADRA, regionalna pisarna in EMU. Glede na zmogljivosti in hitro oceno stanja se lahko odločijo za odziv lokalne pisarne, odziv lokalne pisarne s pomočjo zmogljivosti regionalne pisarne ali mreže. V primeru, da lokalne ADRA na območju ni, je lahko izveden mrežni odziv s strani regionalne pisarne in/ali s strani mreže. V primeru pomoči s strani regionalne pisarne ali mreže se aktivira Enota za hitro ukrepanje (ERT – Emergency Response Team)⁵.

Finančna sredstva za odziv so zagotovljena preko Prvega odziva v višini 20.000 ameriških dolarjev po enakih kriterijih kot za nesrečo KAT-1 v prvih 72 urah. V primeru nesreče KAT-2 je financiranje omogočeno tudi preko mrežnega odziva v 10 dneh od razglasitve v višini 50.000 – 100.000 ameriških dolarjev. Denar je na voljo 4 dni po prejemu predloga za mrežno financiranje.

KAT-3 MEGA katastrofa⁶

V primeru mega katastrofe KAT-3 je pridetih več kot 100.000 ljudi ali več kot 25% populacije, značilen je zlom nacionalnega gospodarstva in državnih struktur (mostovi, pitna voda, pomanjkanje hrane, nedelujoči trgi in zdravstvo). Sredstev za preživetje so izredno omejena, mehanizmov za soočanje so neobstoječi. Lokalne kapacitete so preobremenjene, država je razglasila izredne razmere in/ali zaprosila za pomoč mednarodne humanitarne skupnosti.

V primeru mega katastrofe KAT-3 Mrežni odbor za odzivanje v izrednih razmerah (NERC - Network Emergency Response Committee)⁷. Razglasitev KAT-3 se na podlagi hitre ocene stanja razglasi na konferenčnem sestanku in se določi Regionalnega vodjo odziva (REC). Takoj se opravi pregled stanja na terenu, mrežo se obvešča preko situacijskih poročil (SIREPs), regionalna Ekipa za hitro ukrepanje je v pripravljenosti. NERC se dnevno sestane na konferenčnem sestanku.

Odločitev o odzivu na nesrečo se sprejme v prvih 72 urah pri nenadni katastrofi ali kadarkoli ob katastrofi s počasnim razvojem. Regionalna pisarna naredi oceno stanja zmogljivosti lokalne ADRA. Odziv na katastrofo je lahko odziv lokalne pisarne, odziv pisarne s pomočjo regionalne pisarne in/ali mreže, v kolikor lokalne ADRA ni je izveden

---

⁵ Enota za hitro ukrepanje – Emergency Response Team (ERT) je usposobljeno osebje iz mreže ADRA, ki pomaga v primeru nastanka nesreč in katastrof kategorije 2 in 3. Najprej se vključi osebje iz regije, v kolikor to ni dovolj se vključi osebje, ki je na mednarodnem seznamu. Za napotitev osebja skrbi EMU in regionalno določen koordinator za določeno nesrečo.

⁶ Za podrobnejši opis glej PRILOGA 3

⁷ NERC sestavljajo predsednik lokalne ADRA, regionalna pisarna, EMU in pisarne iz mreže, ki podpirajo odziv.

s strani regionalne pisarne in/ali mreže. Po potrebi se napoti člane Ekipe za hitro ukrepanje (ERT).

Finančna sredstva za odziv so zagotovljena preko Prvega odziva v višini 20.000 ameriških dolarjev prvih 24 urah. V primeru, da ima pisarna odobren NEMP se ta neposredno sproži. Prva faza mrežnega financiranja v prvih 72 urah v vrednosti do 400.000 ameriških dolarjev. Sredstva so črpana iz Mrežnega fonda za odzivanje v izrednih razmerah (NERF). Druga faza mrežnega financiranja se sproži v 2 tednih in je odvisna od določene višine zneska, ki bo namenjen za odziv. Višino zneska določi NERC. Dodatno financiranje se zagotovi iz javnih virov pisarn, ki podpirajo odziv. V primeru ZDA ali Švedske bi to pomenilo, da bi podali predlog za financiranje na Ministrstvo za zunanje zadeve (USAID ali SIDA). Prav tako se poda predloge za financiranje iz humanitarnega sklada Evropske komisije – ECHO.

V primeru manjših lokalnih nesreč, kjer je prizadetih manj kot 500 ljudi lahko odziv vodijo tudi lokalne cerkve. To pa je odvisno od velikosti cerkve in števila prebivalstva v državi.

PRIMERI NEDAVNIH NESREČ IN KATASTROF

Kategorija 1: Prvi odziv med \$15.000 in \$20.000

2018: **Kenija: suša.** ADRA je oskrbela 1800 posameznikov s prehranskimi paketi in 300 otrok s komplementarno hrano.

2019 **Bosna in Hercegovina: migracije.** ADRA je oskrbela kamp Vučjak s začasnimi prebivališči (šotori) za 500 oseb.

2019 **Južnoafriška republika: požari.** ADRA je oskrbela 1300 posameznikov s prehranskimi paketi.

Kategorija 2: Prvi odziv do \$20.000 in mrežni odziv do \$100.000

2018: **Irak/Kurdistan: vojna.** ADRA je poskrbela za 17.415 posameznikov z medicinsko oskrbo.

2019: **Bosna in Hercegovina: migracije.** ADRA je poskrbela za 300 posameznikov z izobraževanjem in psihosocialno pomočjo.

2019: **Mozambik: ciklon Kenneth.** ADRA je razdelila prehranske pakete 1.500 gospodinjstvom.

Kategorija 3: prvi odziv, mrežni odziv do dogovorjenega zneska

2015 – danes: **Evropska begunska kriza** (Grčija, Bolgarija, Makedonija, Srbija, Hrvaška, Slovenija) – samo v Sloveniji je ADRA pomagala več kot 200.000 posameznikom s higienskimi paketi, prehranskimi paketi, oblačili in izobraževanjem.

2018: **Indonezija** – cunami – pomoči je bilo deležnih 16.500 gospodinjstev. Od začasnih zatočišč, prehrane, higiene, medicinske pomoči do izobraževanja.

2019: **Mozambik** – ciklon Idai – pomoči je bilo deležnih 47.000 gospodinjstev. Pomoč je bila razdeljena predvsem pri začasnih zatočiščih, prehrani, prehranski varnosti (semena), medicinska pomoč (opremljanje bolnic in ambulant).

NAJBOLJ POGOSTE INTERVENCIJE OB ODZIVU NA KRIZE

Nesreča ali katastrofa	Možna škoda	Možne intervencije
<p><u>Poplave</u></p> <p><u>Potresi</u></p> <p><u>Vremenske ujme</u></p> <p><u>Požari</u></p> <p><u>Oboroženi spopadi</u></p>	<p>Poškodovana ali uničena prebivališča</p>	<p>Oskrba s šotori</p> <p>Oskrba s ponjavami</p> <p>Oskrba z gradbenim materialom</p> <p>Oskrba s sušilci in črpalkami za poplavljenе objekte</p> <p>Postavljanje kampov za begunce in notranje razseljene ljudi</p> <p>Evakuacija, začasno zatočišče v cerkvah</p>
	<p>Izgubljena ali poškodovana lastnina</p>	<p>Oskrba z odejami</p> <p>Oskrba z vzmetnicami</p> <p>Oskrba z materialom za ogrevanje</p> <p>Oskrba s štedilniki</p> <p>Oskrba s pripomočki za kuho (ponve, posode, skodelice ipd.)</p> <p>Oskrba s pripomočki za šivanje</p> <p>Oskrba s vedri, steklenicami za vodo</p> <p>Oskrba z oblačili in obutvijo</p>
	<p>Pomanjkanje vode ali onesnažena voda</p>	<p>Oskrba z ustekleničeno vodo</p> <p>Distribucija z vodno cisterno</p> <p>Kopanje vodnjakov</p> <p>Popravila vodnega Sistema</p> <p>Sistem za čiščenje vode</p>
	<p>Slaba higiena</p>	<p>Oskrba s higienskimi paketi (milo, zobna pasta, zobna ščetka, šampon, univerzalno čistilo, spodnje perilo, higienski vložki in kondomi)</p> <p>Oskrba z prenosnimi sanitarijami</p> <p>Ozaveščanje in izobraževanje glede higiene</p>
	<p>Pomanjkanje hrane</p>	<p>Vzpostavitev javne kuhinje</p> <p>Razdelitev suhe hrane</p> <p>Razdelitev prehranskih paketov</p> <p>Vzpostavitev prehranskih točk</p> <p>Hrana za krizne delavce in prostovoljce</p>
	<p>Poškodbe</p>	<p>Prva pomoč in šotori za nudenje prve pomoči</p>

	Zdravniška posvetovalnica, načrtovanje družine Koordinacija in podpora lokalnim reševalnim ekipam Oskrba z medinskimi paketi za obstoječe ustanove
Nalezljive bolezni	Distribucija zdravil Distribucija mrež za komarje Izobraževanje in ozaveščanje o boleznih Vzpostavitev prostorov za izolacijo pacientov

NAČELA, ETIČNI KODEKS IN STANDARDI

HUMANITARNA NAČELA

1. HUMANOST

Človeško trpljenje mora biti naslovljeno kjerkoli ga najdemo. Namen humanitarne dejavnosti je zaščititi življenja, zdravje in zagotoviti spoštovanje človeškega bitja.

2. NEPRISTRANSKOST

Humanitarna dejavnost mora izhajati zgolj iz potreb, prednost mora biti dana urgentnim primerom brez kakršnegakoli razlikovanja na podlagi nacionalnosti, rase, spola, vere, stanu ali politične pripadnosti.

3. NEODVISNOST

Humanitarna dejavnost mora biti neodvisna od političnih, gospodarskih, vojaških ali drugih ciljev, ki jih ima kateri od akterjev na področju, kjer se dejavnost izvaja.

4. NEVTRALNOST

Humanitarni akterji ne smejo zavzemati strani v sovražnostih ali se vključevati v spore, ki so politične, rasne, verske ali ideološke narave.

ETIČNI KODEKS

Načela Mednarodnega gibanja Rdečega križa in Rdečega polmeseca ter nevladnih organizacij v programih odzivanja na nesreče

1. Nujne humanitarna pomoč je prva (reševanje človeških življenj in zmanjšanje človeškega trpljenja).
2. Pomoč je dana ne glede na raso, prepričanje ali nacionalnost prejemnika brez kakršnegakoli razlikovanja.
3. Pomoč ne sme biti uporabljena za podkrepitev političnega ali verskega stališča.
4. Prizadevali si bomo, da ne delujemo kot instrumenti zunanje politike vlade.

5. Spoštovali bomo kulturo in običaje.
6. Odziv na nesreče in katastrofe si bomo prizadevali zgraditi na lokalnih zmogljivostih.
7. V oblikovanje in izvajanje odziva si bomo prizadevali vključevati uporabnike pomoči.
8. Humanitarna pomoč mora stremeti k zmanjšanju ranljivosti v prihodnosti kot tudi zagotoviti zadovoljitev osnovnih potreb.
9. Moramo biti odgovorni tako do tistih, ki iščejo pomoč kot tudi do tistih od katerih črpamo sredstva.
10. Pri podajanju informacij, stikih z javnostjo in oglaševanju, moramo vedno prepoznati uporabnike kot dostojanstvene ljudi in ne kot brezupne predmete.

TEMELJNI HUMANITARNI STANDARDI (CHS)

1. Humanitarni odziv je primeren in relevanten.
2. Humanitarni odziv je efektiven in pravočasen.

3. Humanitarni odziv povečuje lokalne zmogljivosti in se izogiba negativnim učinkov.
4. Humanitarni odziv temelji na komunikaciji, participaciji in povratnih informacijah.
5. Pritožbe so zaželeno in naslovljene.
6. Humanitarni odziv je koordiniran in komplementaren.
7. Humanitarni akterji se nenehno učijo in izboljšujejo.
8. Delavci so podpirani, da izvajajo svoje naloge učinkovito in so obravnavani pošteno in pravično.
9. Viri so upravljani razumno in uporabljeni izključno v namene za katere so bili pridobljeni.

SPHERE STANDARDI – minimalni standardi

Sphere standardi so minimalni standardi, ki omogočajo in zagotavljajo odgovornost akterjev in kvaliteten humanitarni odziv.

- Minimalni standardni so določeni v različnih sektorjih humanitarnega odziva:
- WASH – zagotavljanje vode, sanitarij in promocije higiene
- Prehranska varnost in prehrana
- Zatočišče, nastanitev in materialne dobrine
- Zdravstvo

Več na: <https://www.spherestandards.org/>

POGLAVJE

5

NOTRANJE RAZSELJENI IN RANLJIVE SKUPINE

Nesreče in katastrofe terjajo veliko človeško in gospodarsko škodo. Prizadenejo vse sloje prebivalstva in ne izbirajo. Uničenje po krizi prisili številne ljudi, da zapustijo svoje domove in postanejo notranje razseljeni. Nekatere skupine, ki jih prizadene kriza potrebujejo posebno pozornost in to so ranljive skupine.

Najbolj ranljive skupine in ravnovesje med spoloma

Med humanitarno krizo vedno obstajajo ljudje, ki se še posebej ranljivi in potrebujejo posebno pozornost. Med najbolj ranljive skupine štejemo ostarele, ženske, otroke, invalide in bolne osebe. Statistično gledano 80% vseh notranje razseljenih in beguncev je žensk in otrok.

Ženske

Notranje razseljene ženske so posebej ranljive in izredne razmere imajo zanje drugačen učinek kot na moške. Načini za pomoč in zaščito žensk morajo biti vpeti v celoten odziv in na vseh nivojih. Posebna pozornost mora biti namenjena preprečevanju spolnega nasilja.

Posebna pozornost mora biti namenjena pri načrtovanju začasnega zatočišča, distribucijskega centra (hrana, voda), zdravstvenih storitev, dostopa do storitev in izobraževanja.

Otroci

Posebna skrb mora biti posvečena potrebam otrok in njihovim pravicam. Otroci brez spremstva so posebej ranljivi in imajo potrebujejo zadovoljitev najbolj osnovnih potreb kot so zatočišče, prehrana in zaščita. Ključnega pomena je, da so ti otroci identificirani in registrirani ter da je vložen trud v združevanje družine.

Napori ADRA za zadovoljevanje osnovnih potreb otrok ne smejo biti omejeni samo na materialne dobrine in fizično zaščito, temveč jim je potrebno omogočiti izobraževalne možnosti in stimulacijo za razvoj potenciala. Posebna pozornost mora biti namenjena otrokovemu zdravju in prehrani.

PRESEČNE TEME V ADRA ODZIVU NA IZREDNE RAZMERE

Participacija

Prizadetim osebam mora biti omogočeno prevzemanje odgovornosti nad lastnim življenjem in življenjem v skupnosti ter poskrbeti, da ne postanejo odvisni od zunanje pomoči. Proces obnove skupnosti je odvisen od identifikacije dejanskih problemov, potreb in temeljnih struktur. Prizadete ženske, moški in otroci morajo biti vključeni v načrtovanje, implementacijo, upravljanje in evalvacijo projektov in odzivov. ADRA verjame, da je medsebojna podpora znotraj skupnosti ključnega pomena za obnovo in izgradnjo življenja po konfliktu ali naravni nesreči. Formalne in neformalne skupnostne strukture in mehanizmi za soočanje so temelji za dobro delujočo družbo. Te strukture so zelo pogosto uničene v kriznih situacijah, kar povzroča izolacijo posameznikov, ranljivost in trpljenje. ADRA prav tako verjame, da je ključnega pomena vključevanje lokalnih odločevalcev, lokalnih nevladnih organizacij (NVO) in drugih deležnikov v proces preseljevanja, sprave in reintegracije.

Trajnost

ADRA verjame, da trajnostni pristop poveča vpliv na proces sanacije po krizi. Za zagotavljanje trajnosti bo ADRA, kadar je to le mogoče, uporabljala lokalne materiale, zmogljivosti kot tudi lokalne proizvajalce in prodajalce. Lokalno lastništvo je zagotovljeno s skupnim delom z lokalno skupnostjo. Trajnost je nadalje zagotovljena z gradnjo zmogljivosti lokalne civilne družbe.

Človekove pravice

ADRA bo v odzivih zagotovila, da so človeško dostojanstvo, spoštovanje človekovih pravic in participacija v procesu odločanja vedno del odziva. ADRA verjame, da je promocija človekovih pravic sestavni del odziva tudi za preprečevanje nastanka mentalitete povpraševanja in odvisnosti.

»Živeti« humanitarna načela

Žrtve humanitarne krize so prepogosto odvisne od tega kako mediji, politika in svetovna javnost na splošno predstavljajo njihovo situacijo. Včasih so resne krize javnosti popolnoma skrite, določene skupine ljudi popolnoma pozabljene in o njih svetovna javnost nima informacij.

Kot humanitarna organizacija ima ADRA dolžnost opozarjati na takšne primere tako vlade kot civilno družbo. Pri tem pa je potrebno nameniti posebno pozornost temu, da se ne izgubi nepristranskost in nevtralnost. Za doseganje kar se da dobrih rezultatov se mora ADRA poslužiti različnih načinov zagovorništva in presoditi v kakšnih primerih je molk najboljša opcija.

Načelo »do no harm« - *načelo »neškodovanja«* je temelj vseh humanitarnih in razvojnih odzivov ADRA. Po vojnah in državljanskih vojnah, ki povzročijo delitev med različnimi etničnimi skupinami, je posebej pomembno spodbujati pristope, ki spodbujajo gradnjo miru in spravo. V takšnih primerih si ADRA prizadeva nuditi emocionalno in psihološko podporo kot tudi zadovoljevanje fizičnih osnovnih potreb.

CIVILIL odnosi (odnosi med oboroženimi silami in humanitarci)

Nikoli ni primerno, da so oborožene sile neposredno vpletene v humanitarne aktivnosti. Humanitarne agencije bodo uporabljale oborožene sile v varnostne namene le v ekstremnih situacijah, kjer ni druge možnosti. Določene informacije kot so splošne varnostne okoliščine, ki vplivajo na odziv na krizo, se morajo deliti med humanitarnimi organizacijami in oboroženimi silami.

HIV/AIDS in malarija

ADRA bo izkoristila vsako priložnost za boj proti HIV/AIDS. V vsakem odzivu bodo narejeni posebni koraki, da se zagotovi ozaveščanje o HIV/AIDS.

Glede na visoko stopnjo smrtnosti zaradi malarije bo posebna pozornost pri načrtovanju odzivov namenjena preprečevanju malarije. Prav tako bodo naporji usmerjeni v preskrbo z zaščitnim materialom in varnim zatočiščem (npr. mreže za komarje).

VARNOST V IZREDNIH RAZMERAH

Varnost pri humanitarnem delu

Varnostne okoliščine pri humanitarnem delu so se v zadnjih letih precej spremenile. Emblemi humanitarnih organizacij ne pomenijo več varnosti. Na varnostne okoliščine humanitarnih delavcev vpliva več faktorjev: (a) večje število humanitarnih delavcev, ki delujejo na konfliktnih ali po konfliktnih območjih, (b) humanitarni delavci so videni kot sredstva političnih akterjev in ne kot nevtralni akterji, kar povečuje število varnostnih incidentov. Takšna realnost pa vodi do tega, da morajo humanitarne organizacije poskrbeti za dodatne varnostne ukrepe in protokole.

ADRA na takšne razmere ni imuna, saj prav tako deluje v najbolj nestanovitnih območjih. Zagotovitev varnosti humanitarnega osebja je prioriteta ADRA. Načrtovanje varnostnih ukrepov in ublažitev tveganj omogočajo ADRA, da še naprej izpolnjuje svoje poslanstvo.

Minimalne varnostne zahteve

- Obnašanje posameznika
- Izobraževanje in priprava
- Varnostno upravljanje
- Regulacija in načrtovanje ukrepov ob nepredvidljivih dogodkih
- Določene faze varnosti
- Upravljanje kriznih incidentov

- Nadzor nad gibanjem
- Zagotovljeni finančni viri

7 stebrov varnosti

1. Sprejemanje: na lokaciji, kjer se izvaja odziv na krizo je potrebno biti sprejet kot politično, operativno in kulturno sprejet kot nepristranski in nevtralen humanitarni akter
2. Identifikacija: opremljen z vidnimi znaki pripadnosti organizaciji (logotipi na opremi, avtomobilu ipd.).
3. Informacije: informacije morajo sveže in učinkoviti sistemi morajo biti vzpostavljeni za podajanje in deljenje informacij
4. Protokoli in postopki: postopki in protokoli morajo biti vzpostavljeni in znani vsem delavcem za dobro in uspešno naslavljanje groženj in tveganj.
5. Obnašanje: varnost na terenu je v veliki meri odvisna tudi od posameznikovega obnašanja do drugih sodelavcev v ekipi, uporabnikov, predstavnikov varnostnih sil, odločevalec in na splošno vseh vpletenih v odziv.
6. Komunikacija: zanesljiva in neodvisna komunikacija je ključ do zagotavljanja in ohranjanja varnosti.
7. Zaščita: sredstva za zaščito ljudi in lastnine morajo biti na mestu. Npr. varno prebivališče, požarna varnost, zaščitna oprema ipd.

OSEBNA VARNOST

Največja dobrina ADRA je njeno osebje. Izredno pomembno je, da osebje prevzame odgovornost za njihovo obnašanje in varnost in v zameno prejmejo podporo s strani organizacije, primerno izobraževanje in opremo.

Osnovni koncepti osebne varnosti

- Vedno bodi pozoren na okolico in opozori, kaj se dogaja okoli tebe.
- Vedno bodi pozoren na to da veš kje si in kam greš.

- Med potovanjem vedno pomisli kam se lahko zatečeš, če bi to potreboval.
- Pozanimaj se o svojem okolju – vprašaj druge delavce na terenu, lokalno osebje, lokalne prebivalce in tudi oborožene sile.
- Poslušaj svojo intuicijo. Če imaš občutek, da je tveganje za določeno potovanje preveliko se pogovori z nadrejenim in lokalnim osebjem ter po potrebi prestavi potovanje.
- Prepoznavaj znake stresa in poskrbi za zdravo življenje.
- Vedno bodi pozoren na varnostne mehanizme.
- Vedno imej v mislih misijo svoje odprave.

»GRAB BAG« ali oprema za nujno evakuacijo

»Grab bag« je najnujnejše kar potrebuješ pri sebi za preživetje v primeru nujne evakuacije.

Predlog vsebine:

- Nahrbtnik
- Telefon
- Računalnik
- Potni list
- Voda
- Pisalo
- Prva pomoč
- Svetilka in dodatne baterije
- Oblečila za preobleč
- Paket za osebno higieno
- Dokumenti, ki dokazujejo napotitev ali upravičenost za nahajanje na določenem območju (ADRA identifikacija, pogodba, dokumenti za napotitev)